

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 264. — ŠTEV. 264.

NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 9, 1923. — PETEK, 9. NOVEMBERA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

EHRHARDT O NAMENIH SEPARATISTOV

Pravijo, da se bo še pred koncem tega meseca začelo splošno prodiranje proti nemškemu glavnemu mestu. — Ehrhardt pravi, da se bo čudoviti nemški narod razcepil na koščke. — Zaenkrat ni nobene druge pomoci kot narodno diktatorstvo. — Francija baje noče zasesti Bavarske.

Coburg, Nemčija, 8. novembra. — Danes se je raznesla po vsej Nemčiji novica, da se bo kmalu začelo splošno prodiranje bavarskih prostovoljev proti Berlinu in da bo prodirajoči armadi poveljeval general Ludendorff, nekdanjni vrhovni poveljnik nemške armade.

Iz "pohoda proti Berlinu" so se v začetku pametni Nemci norčevali. Nihče ni verjel v tako akcijo. Sedaj se pa vedno bolj utrjujejo v prepričanju, da zadeva ni smeršna in da bo imela resne, usodepolne posledice.

Na turinško-bavarski meji ima koncentrirano svoje vojaštvo kapitan Ehrhardt. Njegova armada neprestano narašča. Sprejet je vsak, kdor se ji hoče pridružiti.

Kapitan Ehrhardt je znan po vsej Nemčiji še izza zloglasnega Kappovega puča ko je vdrl z oddelkom mornarjev v Berlin ter ga zavzel.

Zatem je bil dolgo časa zaprt v Gdansku ter bi se imela v kratkem vršiti proti njemu obravnava zastran veleizdaje.

Nekemu časnikarskemu poročevalcu je reklo: —

"Naša država in naš narod, ki sta bila nekoč nekaj tako čudovitega, se bosta kmalu razbila na kose. O berlinski vladi ne čitate ničesar drugega, kot da se kabinet posvetuje, da Stresemann sprejema v avdijenci voditelje raznih strank, ter da se posvetujejo voditelji strank med seboj. Naš narod pa umira lakote in bo šel sčasoma k vragu. Vlada ne sme storiti niti najmanjšega koraka, kajti treba je naprej vprašati za svet voditelje. Voditelji strank pa ponavadi odločno rečajo: Ne."

"Edinole narodno diktatorstvo bi lahko ojačilo Nemčijo. Tega diktatorstva pa ni mogoče doseči postavnim oziroma parlamentarnim potom. Enkrat zavselej mora biti konec političnega obrtnega unijonizma v vladi. Kdor hoče kaj doseči, mora ignorirati poitične stranke in njihove interese. Proti profiterjem moramo najodločnejše nastopiti. Pri tem se ne vpraša, če so ti profitirji banke ali kdo drugi, ki piše življensko kri iz telesa nemškega naroda."

Priznal je, da je v okolici Coburga le nekaj nad tisoč njegovih ljudi ter pristavlil: —

"Jaz in moje čete smo na razpolago diktatorju vor Kahrnu. Ne prej, pač pa tedaj, ko bo on zapovedal, bomo začeli prodirati proti Berlinu. Niti misliti ni, da bi ga ne zavzeli. Vse prebivalstvo je z nami. Proti nam je le vladna klika. Vodil nas bo naš bivši vrhovni poveljnik — general Ludendorff."

Washington, D. C., 8. novembra. — Tačaj zatem, ko se je francoski poslanik Jusserand dolgo časa posvetoval z državnim tajnikom Hughesom, je odšel slednji v Belo Hišo, kjer ga je sprejel v avdijenci predsednik Coolidge.

Nihče ne ve, o čem sta razpravljala. Najbrže o vranjanju, kako bi bilo mogoče znova spraviti v tir politiko, katero je ministrski predsednik Poincare tako strahovito zavozil.

Pariz, Francija, 8. novembra. — Francoska vlada je danes oficijelno dementirala vest, ki je bila natisnjena v nekem tukajšnjem listu, namreč, da namerava okupirati Bavarsko.

Weimar, Nemčija, 8. novembra. — V tukajšnje mesta so dospela močna ojačanja državne brambe. To mesto bo ena izmed postojank, na katero bodo najprej naleteli Bavareci, če bodo res vprizorili pohod proti Berlinu.

Monakovo, Bavarsko, 8. novembra. — Bavarski fašisti se hočejo na vsak način polastiti velikanskega vodilnega balona ZR3, katerega gradi Nemčija za ameriško armado. Pravijo, da ga bodo s silo vzeli, če ga zlepa ne dobe.

Ker bi v tem slučaju lahko nastali usodepolni mednarodni zapletljaji, je bavarska vlada odločno nastopila proti nespametnim vročekrvnem.

Delavnice v Friedrichshavenu, kjer grade vodilni zrakoplov, so močno zastražene.

PREDSEDNIKOVA PROKLA
MACIJA.

Washington, D. C., 7. nov. — V svoji proklamaciji ob priliku Zahvalnega dne pravi predsednik Coolidge, da je prineslo tekoče leto ameriškemu narodu dva tragedijska dogodka, smrt predsednika Hardinga ter japonski potres.

Take stvari pa imajo namen preiskusiti ljudi in narode ter jih ocistiti.

ITALIJANSKI BOJI V TRIPOLI
LITANJI.

Tripolis, Afrika, 8. novembra. — Ponoči so italijanske čete napadle

uporna domaća pleme ter jih pognale v beg. Uporniki so izgubili več sto vojakov, Italijani pa samo dva. Trinajst Italijanov je ranjenih.

KOLEDAR
za leto 1924
STANE SAMO 40c

Naročite ga takoj, da ne boste brez njega

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St., New York

GOVERNER WALTON IN NJE ŽOVI ZAGOVORNIKI.

V kratkem se bo začela obravnava proti govornerju države Oklahoma, Waltonu. Zakonodajci ga hočejo vreči z njegovega sedanjega mesta, ker je odločen nasprotnik Ku Kluxklana. Slika nam ga kaže v krogu svojih zagovornikov. Od leve na desno so: H. Bart Martin iz Tulsa; F. W. Riddle iz Tulsa, ki je bil svoj čas komisar najvišjega sodišča v Oklahomi; govornik Tom Neale in J. C. Sprague. Vsi so izborni zagovorniki, pa je kljub temu dvomljivo, da

NA DUNAJU KRADEJO AMERIŠKA PISMA

Na Dunaju kradejo pisma, prihajača iz Amerike. — Poštni uslužbenec imajo čudovit dar za izsleditev pisem, v katerih so dolarji.

Dunaj, Avstrija, 8. novembra. — Iizza konca vojne so se pripetile v različnih poštnih uradilih Dunaju nečestivelne poneverbe pisem ter tavnine celih pošiljalcev, ker so tato domnevali pošiljatve tujih valut. V teku let je dunajska policija arretirala večje število poštnih uslužencev, ki so zakrivili take poneverbe pisem. V zadnjih mesecih pa so se pričele množiti poneverbe prav posebno na poštem uradu na južnem kolodvoru in pred par tedni je izginila celo poštna vreča s takozvanimi ameriškimi pismi. Pri neki kontroli je ugotovil poštni uradnik celo radirjanja v knjigah za pisma ter prijavil zadevo poštnemu ravnateljstvu. Poštno ravnateljstvo je takoj uvelio obširno preiskavo ter obvestilo tudi dunajsko varnostno oblast.

Komisarju dr. Knolu se je povabil policijsko izvedbo celega služaja in posrečilo se mu je priti storilem na sled, v zvezi s poštnim ravnateljstvom. Najprvi bili arretirani štirje poštni uslužbeni, ki jih priznana so povzročili nadaljnje aretacije.

Vsi arretirani so bili na dolgo in široko zasišani v varnostnem uradu ter so priznali tativne celih poštnih vreč s pismi iz inozemstva.

Poštni uradnik Berger, ki je bil tudi arretiran, ceni vrednost plena na približno 25 milijonov krov. Nekateri arretirani so priznali, da so ukradli od 300 do 600 pisem.

Iz tega je razvidno, kako velika je bila skupna škoda, katero so treplili oni, na katere je bil naslovjen denar.

Vse tativne segajo nazaj do leta 1919. Kakšne nesramno so kradli in kako mogoč so bali svojih stavnih tovarijev, je razvidno iz izjave prijetih in prav posebno iz izjave enega arretiranega. Ta je delal skupaj v eni sobi z nadaljnimi arretiranimi, uradnikom Ratem, in neko dekle. Rataj je pričeval, da vsebuje skoro vso vso pismo, ki gre skozi njegove roke, denar. Ko so se mu snejali, je reklo, da bo to takoj dokazal. Vzel je pismo, ga odpril ter vzel iz njega papirnati dolar.

Nekateri arretirani so bili izročeni deželnemu sodišču, drugi pa bili prijavljeni državnemu pravdinstvu.

Preiskave glede tega slučaja niso še zaključene.

ZAKONSKA DVOJICA ADOPTIRALA 25 OTROK

Zakonska dvojica, ki nima lastnih otrok, prehranja, oblači ter skrbi za pet in dvajset otrok.

Pittsburgh, Pa., 7. novembra. — Mrs. R. Beals, prijazna ženska srednje starosti, ki nima lastnih otrok, je adoptirala pet in dvajset tujih otrok, da uteši hrepnenje, katero je gojila že dolgo časa, da namreč postane misjonarka. Nobenega drugega opravka nima kot pitat, ter oblačiti to armado z uporabnimi dolarji.

Mrs. Beals je železniški strojevodja in prorabiti je treba srednji cent njegove plače, da se vzdrži tako mnogobrojno družino. Poleg Mrs. Beals, njenega moža, petnajstih dečkov in desetih dekle, je v hiši ena služkinja, katere je uročila nekaj krajenva organizacija.

Mrs. Beals je zaposlena pogosto do zgodnjih jutrišnjih ur s pranjem, likanjem itd., vendar pa pravi, da je to ne briga.

— Vedno sem si želela biti misjonarka — je rekla, — in prepričana sem, da postopam pravilno, ker se mi je vse skrbim za te nesrečne otroke, katerih očividno nikdo ne zna.

Otroci, ki so starci od petnajstih do šestnajstih let, so večinoma takri, katere so starši zapustili ali katerim je bila usoda drugače skrajno nemila, — je rekla Mrs. Beals.

Sedemnajst teh otrok obiskuje šolo, dočim so ostali doma. Imajo tudi kapelico s harmonijem in vsaki dan se vrši v nej kratka poboznost.

Otroci spevajo v treh velikih sobah. Krompir predstavlja glavni delih hrane, — pravi Mrs. Beals.

Nobena stvar ni boljša za otroke. — Krompir predela ženica doma.

OBRAVNJAVA PROTI MORILCU VOROVSKEGA.

Lozanj, Švica, 6. novembra. — V današnji obravnavi proti morilcu Vorovskemu je bil zaslišan tudi Pavel Polonine, ki je bil dejavnik Morilca Konradija. Polonine je reklo, da ni imel razen Konradija nobenega drugega pomagača in da sta sama zasnovana umor. V Rusiji je bil šestkrat arretiran in dvakrat obsojen na smrť.

Naslednjo nedeljo zvečer je hotela Mrs. Jeffe govoriti z morem, a jaz sem postal svojega prijatelja, nekega šoferja. V sredo je prišel nato Jeffe z detektivom Johnsonom na moj dom. Prvi je bil, da mu je v obeh slučajih posredoval, — je reklo pobegniti.

ZADEVA POGREŠANEGA RICHARDA DIETERJA

Ženska ljubčumnost igra očivljeno največjo ulogo v čudni zadevi Richarda Dieterja. — Novi razvoji. — Kaj je povedal državnemu pravdniku.

Richard Dieterja, katerega so prijeli v Blackstone, Mass., kamor je zbežal, ker se je bil osvetil svojega preganjalcu, bogatašu Jeffe-ju, ki je zaslišal brooklynški okrajni pravnik Dodd, in takoj po tem zaslišanju je bil oproščen.

Kot znano, so ga prijeli pod tehnično obdolžitvijo, da je namesto zapustil svojo družino, a dejanski ni bila dvignjena proti njemu nobena takša obdolžba, ker je imela dvignila njegova žena, ki ima izključno pravico storiti to. Vsled tega je bil oproščen. Sedaj je doma, brez dela.

Po svojem prihodu v New York je napravil vtič strašno prepljušenega človeka.

Okrnjemu pravdniku je pričeval:

— Približno pred štirimi tedni ga je poklicala na telefon neka Mrs. Margaret White ter ga vprašala glede člana kluba, Jeffe-ja. To se je ponavljalo in dne 27. oktobra je vprašala tudi za nekega Butza. — Rekel sem ji tatanke, da sta oba, Jeffe in Butz, že zapustila klub. Nadalje je vprašala, če je bil Jeffe poklican na telefon. Odgovoril sem, da je bil poklican s postaje Morningside. Priznala je, da ga je sama poklicala. — Na zahtevo se je sestal Dieter z Mrs. White in nedelje zvečer, in vozila sta se z avtomobilom naokrog. Vprašala ga je, če so prišla v klub pisma na Jeffeja in sicer iz Philadelphije. Rekel sem, da je Jeffe raztrgal v klubu eno pismo ter ga vrgel v koš, iz katerega ga je pobral Ralph Rande.

— Čital sem to pismo, a se spomjam le še naslova: — Moj dragi, plavooki dečko.

— Mrs. White je hotela vedeti, če je bil Jeffe poklican po telefonu iz Philadelphije, in jaz sem odgovoril, da je bilo dosti takih klicev. Hotela je knjigo, v katero smo vpisovali take klice. Te knjige pa jih nisem mogel dati, ker smo jo potrebovali. Rekel sem, da je bil prav posebno dosti klicev med klubom ter Synwyd, Pa.

— Naslednjo nedeljo zvečer je hotela Mrs. Jeffe govoriti z morem, a jaz sem postal svojega prijatelja, nekega šoferja. V sredo je prišel nato Jeffe z detektivom Johnsonom na moj dom. Prvi je bil, da mu je Mrs. White pri-

GENERAL LUDENDORFF JE NA KRMILU

Von Kahr je postal narodni upravitelj. — Bavarci ne priznavajo več berlinske vlade. — Brzjavne in telefonske zveze med Monakovem in Berlinom so prekinjene. Predsednik Ebert je poveril armadno poveljstvo generalu vor. Seektu. — Hitler se je baje proglašil državnim kanclerjem.

Berlin, Nemčija, 8. novembra. — Noč ob desetih sta izvedla poveljnik bavarskih fašistov, Hitler, in general Ludendorff državni preobrat.

Uporniki so arretirali ministrskega predsednika Knillinga, notranjega ministra Schewyera in več drugih visokih državnih uradnikov.

Voditelj bavarskih fašistov Hitler je proklamiral novo bavarsko in novo nemško vlado.

Diktator von Kahr je bil imenovan narodnim upravlj

"GLAS NARODA"

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
Slovenic Publishing Company
(A Corporation)FRANK SAKSER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y."GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko Za New York za celo leto \$7.00
in Canada ..... \$6.00 Za pol leta \$3.50
Za pol leta ..... \$3.00 Za inozemstvo za celo leto \$7.00
Za letni leta ..... \$1.50 Za pol leta \$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemski nedelj in praznikov.

Dopis brez podpisu in obveznosti se ne pribrežujejo. Denar naj se blagovoli pošljati po Money Order. Pri spremembah kraja naravnika, prosimo, da se nam tudi prejšnjo bilvalščino naznam, da hitreje najdimo naslovnika.

"GLAS NARODA"
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

FRANCIJA

Nemčija je podobna poraženemu velikanu. Ker je razrožena ter nima moči, da bi se ustavljal, mora trpeti.

Z velikanskimi stroški vzdržuje Francija svetovno armado propagandistov ter vodi in plačuje ustaška gibanja v Nemčiji. V Ameriki, Aziji in v vseh evropskih državah je javno mnemje zastrupljeno od napasnih informacij. Zadnje sodnijske obravnavne na Bavarskem so pokazale, da finančira francoska vlada separatistična gibanja v Nemčiji.

Po razkosanju iztočne Nemčije je treba odločiti tudi Bavarsko in Porenško ter spraviti pod Francijo nekako dvanaest milijonov Nemcev.

Po vojni je iskala Francija vsak možen izgovor, da zasede Ruhr okraj. Konečno, po številnih samovoljnih razlagah mirovne pogodbe, pa je zasedla z Belgijo vred Ruhr okraj, proti željam Anglike in Amerike.

Pojedelski proizvodi Anglike dajejo prebivalstvu hrane le za dva dni v tednu.

Italija proizvede živil le za pet dni v tednu. Dobiti mora iz inozemstva najmanj po sto kilogramov živil za vsakega prebivalca.

Francija, ki ima obširno pojedelsko ozemlje proizvede dosti živil za svoje prebivalstvo. Francozov vsled tega ne briga toliko zmanjšanje vrednosti njih denarja vsled njih vojnih dejanj.

Raditega hoče Francija vzdržati na vsak način največjo zračno silo. Nobena dežela, ki mora dobivati živila iz inozemstva, ni popolnoma varna pred kombinirano silo podmorskih čolnov in zrakoplovov.

Medtem pa pada vsako leto prebivalstvo Francije. Ne more izrabiti vseh velikih virov svoje lastne dežele. Med napoleonskimi sanjami Francije ter ekonomskim poginom Nemčije se bliža Evropa počasi propadu. Nemčija je bila ključ vseh kontinentalnih evropskih valut.

Zakaj bi se Amerika mešala v evropske zadeve, če postaja Evropa vedno bolj težaven trg? Zakaj naj riskira zlo v upanju, da stori nekaj dobrega?

Anglia tudi kaže razpoloženje, da stopi na stran in da razvije tesnejšo zvezo s svojimi dominiji ter vrši trgovino z ostalimi deli sveta, posebno z Azijo.

Pred kratkim mi je pisal eden najbolj upливnih članov ameriškega senata, da je najboljše za Ameriko, da se ne vmešava v Evropo in da ignorira, kar se vrši na kontinentu.

V številnih evropskih deželah je zmaga reakcija. Parlamenti so skor prenehali obstajati. Demokracija je predmet posmeha. Bedasta diktatorstva se poveličuje. Brutalnost se občude.

Celo brigant Korfanty na Poljskem je predmet občudovanja ter skuša razširiti svojo moč. V splošnem je opaziti značilno pojemanje javne in privatne morale.

Težko je reči, kam bo prišla Evropa in če bo padla še niže. Kaj pa je mogoče storiti?

Eno stvar predvsem. Govoriti je treba resnico, predramiti duha ter očistiti sreca nesramnih sanj nasilja. Francija je storila hujše kot je trdila, da bi storila Nemčija v slučaju zmage. V sedanjem času pomenja največjo nevarnost za civilizirani svet.

Jasno je, da nimamo v mislih demokratične Francije, Francije, katero smo vsi ljubili, temveč Francije Poineareja. Francijo najbolj koruptne plutokracije. Francijo nepotrebne militarizma, ki divja sedaj preko Evrope.

Francija ne more izvesti svojega programa. Kar se ni posrečilo Napoleonom, se ne more posrečiti Poineareju, možu sovraštva in pohlepa, ne pa ženjalnosti.

On le seje semena bodočih vojn.

Nerodna obtožba.

Ano Rovškovo iz Brdske okolice je obtožila soseda, da si je pridobil za binkoštne praznike 5 ukrašenih kur in privoščila sebi in družini za praznike dobro kurju juho — toda stan — in pečenko. Izdala pa sta jo lastna otroka, ki sta baje pravila sosedi, da imajo doma pod streho v košu kure in da jih vsak dan koljajo. Prvi deček je etio trdil, da je držal kuro in da rep, ko jo je mati kiala. Kljub temu, da je žena ugotovljala, da e

kruth sploh ničesar ne ve, je bila obsojena na 5 dni zapora, mora plačati \$60 Din za kure in vse troške. Pred prizivnim sodiščem pa se je dognale, da jo ovaditeljica sovraži, ker je malo prej izgubila pravo v nju in se je navajalo, da je ta luda nasprotnica otroke naučila, da so tako govorili, za kar jih je dala pol bleha krhna in oblikovala uro. Da se ta kurja zadeva pojasm, je bila obnovljena preložena.

HELMAR

ČISTO MILO - SVEŽE

Helmar so užitek za one, ki se vesel kajenja najboljših cigaret.

Helmar vsebujejo najbolj mil in najboljši tobak za cigarete. — Helmar niso težke, kati napravljene so iz čudovitega turškega tobaka.

Helmar so vedno sveže, kajti vedno so v lepenkastih škatljah, ki jih ščitijo pred lomljenjem ter ohranjajo okus, aroma in svest 100% čistega turškega tobaka.

ZAPOMNITE SI ŠKATLJO IN IME.

Anargus
Izdolovalec pravorstnih turških in egipčanskih cigaret na svetu.

BOXES of 10 or 20

D op i s i.

8 pota.

Zadnjic sem opisal nekoliko napredku naselbine Ely, Minn., ter nekaj lovskega dogodb. Danes, ko to pišem, je prvega novembra, — zvečer. Narava je ovenela, gozdom so redki in drevje že skoraj brez listja, le iglasto drevje je še ohranilo svojo večno zeleno barvo. — To drevje zdaj krasí monotono jesensko naravo, ki sameva v pričakovanju zime. Sedaj se nahajam v Duluthu, ki leži nad Superiorjezerom, ob katerem so deloma velike skalnate pečine. Na pokališču sem, na grobih rojakov Rev. Buha in Lavtičarja, — katera sta znana v ameriški in zlasti v slovensko - ameriški zgodovini. Okoli njiju vlada tihota in samota in slisati je le šušljanje suhega jesenskega listja, ki se vetrov z njim poi grava. Kdo se vaju danes še spominja!! Tišina vlada ob vaših grobovih, jaz pa vama polagam na grob rdečih in belih nageljnov.

Naj mi čitalatelji oproste, da pišem o grobeh, a ker so ravno Vsi svetniki, radi tegu naj jima bo teh par vrstie v spomin.

Matija Pogorele.

Brooklyn, N. Y.

Tem potom naznanjam slovenski javnosti, kakor tudi vsem slovenskim društvom v Greater New Yorku in okolici, da priredi slovensko in dramatično društvo "Danica" šalobje v nedeljo 18. novembra v občeznani dvorani Montrose Ave cerkev. Po igri bo žrebanje krasnega dobrika in prosti zabava. Natančneje vspored

Peter Zgaga

Ljudje se vprašajo: — Ali je zakon slaba reč?

Na to je ravno težko odgovoriti kot na vprašanje: — Ali je ločitev nekaj dobrega?

Kot poročamo, je razpisal pennsylvanski milijonar Bok stotisoč dolarjev nagrade. Nagrada bo dobil tisti, ki bi sestavil najboljši načrt za svetovni mir.

Baje je že nad deset tisoč ljudi sestavilo in postalo Bok svoje načrte.

Med njimi bo pa le eden tako srečen.

Gorje mu, če bo prišel ostalim devet tisoč devetsto devetdeset desetim v roke!

Mussolini je pred kratkim izjavil, da je D'Annunzio velik državnik.

Gobee — bi bilo boljše rečeno.

Gospod brooklynki fajmošter so iznali novo kolektivo — potom praznih zlepki.

Pa so res nakoleptali po maši precej praznih zlepki.

V Alberti, Kanada, je odpovedalo prohibicijo ljudsko glasovanje.

V Združenih državah odpravljajo prohibicijo ljudska žeka.

Kuponci so izvanredno pametna odredba. Ko ti ponudi prodajalec z drobišem še par kuponov, jih skrbno spravi. Zanje lahko dobiš vraga in pol.

V New Yorku prodajajo žajfo — po deset centov kos. Žajfa sicer ni dosti vredna, toda za vsak kos se dobi pet kuponov, na katerih je zapisano in zabičeno, da se dajo zamenjati za stole, mize, omare in drugo pohištvo. Seveda, dosti kuponov je treba, predno kaj dobiš.

Neki rojak je sklenil, da si bo s pomočjo teh kuponov opremil stanovanje, sestoječe iz šestih sob.

Kupoval je žajfo redno. Dve leti, tri leta. Prijatelji so se mu smejali, on je bil pa vztrajan človek.

Po treh letih se mu je želja izpolnila. Šest sob je polnih. Vse je dobit s kuponi. V prvi sobi ima mizo, posteljo in dva stola, ostalih pet sob je pa do vrha nabasanih z žajfo.

V Ameriku neprestano prihajajo ugledni evropski učenjaki in znanstveniki študirat našo prohibicijo.

Vsi so mnenja, da je butlegarska industrija izborno razvita. Eden med njimi je bil celo tako predbrzen, da je zaničevalno reklo: Butlegarska industrija sicer ni na prvem mestu, pač pa na drugem.

Za božjo voljo, dajte ji vendar čensa. Če zaenkrat še ni na prvem mestu, bo pa kmalu. Saj je revna še mlada.

Ni je večje čudodelnice na svetu kot je moderna ženska, ko je stará petindvajset let.

Ko zjutraj vstanet, je na las podobna svoji starici materi, par ur pozneje pa petnajstletnemu otroku.

Vsi so mnenja, da je butlegarska industrija izborno razvita. Eden med njimi je bil celo tako predbrzen, da je zaničevalno reklo: Butlegarska industrija sicer ni na prvem mestu, pač pa na drugem.

Za božjo voljo, dajte ji vendar čensa. Če zaenkrat še ni na prvem mestu, bo pa kmalu. Saj je revna še mlada.

Edinolec iz Soče ni bil nobene kapljice.

Najbrž je Soča prekalna in preveč prepojena s slovensko krvjo.

NOVA ZANIMAČNA KNJIGA

NA KRVAVIH POLJANAH

Spisal Ivan Matičič

Cena s poštnino

\$1.50

Jugoslavanka

Ustanovljena 1. 1898

Katol. Jednota

Inkorporirana 1. 1901

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Prezident: RUDOLF PERDAN, 933 E. 188 St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106 Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHLER, Ely, Minn.

Začasni blagajnik LOUIS CHAMPA, Box 961, Ely, Minn.

Blagajnik neplačljani smrtnik: JOHN MOVERIN, 412 — 11th Ave. East, Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:
Dr. JOSEPH GRAHEK, 303 American State Bank Bldg., 500 Grant St. at Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

ANTON ZBASNICK, Room 206 Bakewell Bldg., cor. Diamond and Grant Streets, Pittsburgh, Pa.
MOHOR MLADIC, 1324 W. 1st Street, Chicago, Ill.
SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Perotni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. FORENTA, 310 Stevenson Bldg., Puyallup, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Združevalni odbor:

VALENTIN PIRC, 780 London Rd., N. E., Cleveland, O.
PAULINE ERMENCI, 288 Park St., Milwaukee, Wis.
JOSIP STERLE, 404 E. Main Avenue, Pueblo, Colo.

ANTON CELARC, 528 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tukaj so urejene za uradnih zadav. Kakor tudi denarne posilitave naj se pošljijo na glavnega tajnika. Vse pritožbe

Zgodovina zadnjih Habsburžanov.

Stari Franc Jožef ni nikoli silekel vojaške sukne in je bil skozi in skozi vojak, dočim je bil njegov sin ravno nasprotje njega. — Prestolonaslednik se je družil rajiji z učenjaki, pisatelji in časnikarji. — Bil pa je večji raznudzanev od svojega očeta. — S svetovno vojno so mislili utrditi moč nemštva in trhle države, pa se je zgodilo ravno nasprotne.

Norvežanka Klara Tschudi je pred približno dvajsetimi leti izdala životospis avstrijske cesarice Elizabete, ki je izšel v nemškem prevodu v Reclamu. Ker je ondi bilo, študi zelo narašlo in diskretno opisano razmerje med cesarjem Frane Jožefom in cesarico Elizabeto, ki je vedlo do disharmonij v zakonu in povročilo, da se je cesarica vedno bol oddaljevala od Dunaja in preživila največ v inozemstvu — bila je knjižica v Avstriji prepovedana. Kljub temu se je razširila in imeli so jo skrivo na povod v zalogi. No, do očetnega preloma ni prišlo, pač pa je bilo na Dunaju obče znano poznejše razmerje med cesarjem in neko dvornim igralko in ljudje, ki so vlagali kakre prošnje na cesarja, se so hodili k njiju priporočati in godno rešitev. Stanovala je v bližini Schoenbrunna in zlobni ljudje so trdili, da so neka vrata v obzidju tega gradu bila nalažna napravljena, da so omogočala neopavane sestanke. Fran Jožef ni nikdar silekl uniforme in bil je vojak skozi in skozi. Njegov sin Rudolf pa je bil ravno nasprotje in za vojaštvom se ni zmenil dosti in se je priljubil počas in tem. Javna tajnost, o kateri je govoril ves Dunaj, je bila, da je general Kuhn (imejitelj kranjskega 17. polka) eden prvih veščakov v vojaških stvareh — pri nekem manevru v znani svoji odkritostni, brezobzirnosti — kritikoval manevre, katere je vodil prestolonaslednik. Skrajno neugodno se je izrazil, da bi noben kaprol ne napravil takih neumnosti. Kuhnovi sovražniki so to seveda takoj sporočili cesarju, in posledice je bila, da je bil nenadoma upokojen. — Tembolj se je Rudolf družil z učenjaki, pisatelji in časnikarji ter imel za kulturne smotre mnogo smisla, kar je njegovemu očetu povsem primanjkovalo. Bil pa je mnogo večji lahkoživec in razuzlane kot njegov oče. Imel bi se ženiti na Saksonskem. Bilje tja poslan v snubitev kraljeve hčere, kakor je bilo dogovorjeno in se je tudi pisalo v listih. Vzel pa je še celo na to pot svojo metreso. To je izvedel saksanski kralj, dasi dober prijatelj cesarjev, vendar ni hotel dati svoje hčere takemu možu v zakon. — Seveda se je o tej "korble" govorilo po vsem Dunaju. — Kmalu nato je žel Rudolf snubil na Belgijo. Ondašnji kralj Leopold, znan lahkoživec, je bil tako rigorozen kakor saksanski. O Rudolfovih ekstravagancah se je dobiti govorilo po Dunaju. Pravili so da je nekdo Štefanija, vozeč se v dvorni kočiji v Prater, zapazila v Praterski ulici pred neko slaboglasno hišo znanega Rudolfovega kočija — in videvši, da ima ondi opravka, pustila zanj pred hišo dvorno kočijo, sama pa se je v fikakerju peljala v Prater. Da je bil Rudolf velik prijatelj srbskega kralja Milana, istotako znanega lahkožanca, ki sta rada skupno pojavljala v gostilni v Dornbachu, — kjer so se producirali takozvani umetniški živigci, narodni pevci itd., je znano. Ko se je odigrala tragedija v Mayerlingu, smo po dunajskih kavarnah in v tujih listih čitali natančno vse te senzačijske ljubavne dogodbe, ki so vedle do cesaricev smrti, videli smo slike itd., dokler se čez dobar mesec ni policija spomnila in jih konfiscirala, dočim so domaćim zabranjevali vsako objavo. Pristna avstrijska birokratska modrost! Sedaj se ni vedelo prav, ali pride nasledstvo na Fran Ferdinandu ali na Otona. Med tem dvenaščatom je kolebala odločitev sedaj sem, sedaj tja. Dvorni krog so delovali ti za prvega, ti za drugoga; najraje pa bi videla Marija Valerija, ki je dobivala vedno več vpliva na svojega očeta cesarja, da bi imel njen mož nasledstvo. — O Fran Ferdinandu se je na Dunaju pripovedovala anekdota, da ga je cesar nekoč hotel poslati v London k neki dvorni proslavi. —

Poklicnik ga je k sebi in ga vpra-

šal: — Ali znaš angleški? — Ne. — Pa francoski? — Ne. — Kaj pa znaš? — "Dunajski". — No, če nič drugega, te pa ne morem rabiti.

O Otonu pa, ki je bil v Celovecu in garniziji, so kurzirale najznačilnejše povedke, in se je zatrjevalo, da je prišlo mestno odposlanstvo prisot na dvor, naj ga odpeljije določen, ker pred njim nivarna nobena ženska. Slednji se je vendar določilo Fran Ferdinandu za prestolonaslednika, a ko se je morganatično poročil. Otonove otroke za njegove naslednike.

Ako torej premotrimo zadnje Habsburžane, vidimo, da niso imeli sreče. Fran Jožef je sicer vladal neverjetno dolgo, da se ní odpovedal že dokaj preje radi starosti vlad, kakor se je dostikrat pribaval in govorilo, je pač tudi bit vzrok, da so v dvornih krogih slednje so trdili, da se neka vrata v obzidju tega gradu bila nalažna napravljena, da so omogočala neopavane sestanke. Fran Jožef ni nikdar silekl uniforme in bil je vojak skozi in skozi. Njegov sin Rudolf pa je bil ravno nasprotje in za vojaštvom se ni zmenil dosti in se je priljubil počas in tem. Javna tajnost, o kateri je govoril ves Dunaj, je bila, da je general Kuhn (imejitelj kranjskega 17. polka) eden prvih veščakov v vojaških stvareh — pri nekem manevru v znani svoji odkritostni, brezobzirnosti — kritikoval manevre, katere je vodil prestolonaslednik. Skrajno neugodno se je izrazil, da bi noben kaprol ne napravil takih neumnosti. Kuhnovi sovražniki so to seveda takoj sporočili cesarju, in posledice je bila, da je bil nenadoma upokojen. —

Torej prelomimo zadnje Habsburžane, vidimo, da niso imeli sreče. Fran Jožef je sicer vladal neverjetno dolgo, da se ní odpovedal že dokaj preje radi starosti vlad, kakor se je dostikrat pribaval in govorilo, je pač tudi bit vzrok, da so v dvornih krogih slednje so trdili, da se neka vrata v obzidju tega gradu bila nalažna napravljena, da so omogočala neopavane sestanke. Fran Jožef ni nikdar silekl uniforme in bil je vojak skozi in skozi. Njegov sin Rudolf pa je bil ravno nasprotje in za vojaštvom se ni zmenil dosti in se je priljubil počas in tem. Javna tajnost, o kateri je govoril ves Dunaj, je bila, da je general Kuhn (imejitelj kranjskega 17. polka) eden prvih veščakov v vojaških stvareh — pri nekem manevru v znani svoji odkritostni, brezobzirnosti — kritikoval manevre, katere je vodil prestolonaslednik. Skrajno neugodno se je izrazil, da bi noben kaprol ne napravil takih neumnosti. Kuhnovi sovražniki so to seveda takoj sporočili cesarju, in posledice je bila, da je bil nenadoma upokojen. —

Nesreča avijatikov.

Dne 12. oktobra popoldne so se v Puli dvignili trije mornariški aeroplani v smeri proti Benetkom, da se udeleže vaj zračne eskadre, vršiče so povodoma slavnosti v spomin fašističnega zavzetja Rima. V bližini Tagliamento so bili prisiljeni, da se zaradi goste megle obreho proti Trstu. Poskus, da se izkrcajo na tržaškem letališču, ni uspel. Vsi tri aeroplani so se razbili in vsi avijatiki so težko ranjeni.

Poitaljančenje tržaških slovenskih šol.

Solska vodstva tržaških občinskih slovenskih šol so želeli občino kročnico mestne Šolske oblasti, s katero se odreja, da se morajo z dnem 12. oktobra prvi razredi slovenskih šol v celoti odprtati od slovenskih šol in priključiti italijanskim. Tako je popolnoma odpravljen prvi razred slovenske šolske Šole in je torej stvar postala definitivna. Kakor se čuje, namerava oblast zahtevati tudi od slovenske zasebne šole pri Sv. Janezu, da se tudi na tem zavodu uvede italijanski kot uradni jezik v prvem razredu. Tozadovni odlok se ni izdal, ali pričakovati je, da izide v najkrajšem času.

V A B I L O na plesno veselico

Ki se vráti dne 10. novembra 1923 v društveni dvorani v Bon Air, Pa. Posebno vabil prijatelje iz Bon Air, Conemaugh, Franklin in Moxham in Johnstown, Pa., da bi se te veselice udeležili, ker takega smera in veselja še niste doživeli. Nikomur ne bo žal, kdo se bo udeležil te veselice.

Prvi nastop:
1. Tamburaško društvo "Zora" iz Franklin, Pa.
2. Ples mladi fantov in deklet.
3. Mladi fant oblečen kot mladi deklica, bo sam plesal.
4. Ples zakoncev.
5. Ples za vse.

6. Dva mlađa fanta oblečena kot mladi deklici, bosta sama plešala en ples.

Darilo bo dobil najboljši plesalec.

Za postrežbo bodo najboljše pijača in jedila.

Torej nasvidenje, dne 10. novembra 1923.

Jaz imam avtomobil in Vas bom brezplačno vozil na veselico.

Vstopnina za moške 50 centov, žene in otroci prosti.

Pozdrav vsem Slovencem po celi Ameriki!

Louis Jakobe,

20 Main St., Conemaugh, Pa.

Topovi in bojne ladje — znamenja sovrašta.

Lloyd George je imel v New Yorku govor, v katerem je dal izraza svojemu upanju, katerega goje vsi narodi, da se bo namreč nekje na svetu pojavilo vodstvo, ki se bo lotilo boja proti vojni.

Lloyd George je navepel v svojem govoru povest, katero mu je povedal eden izmed častnikov, kajih naloga je bila nadzorovanje uničenja topov, strojnih pušč in torpedov, katere je imela še Nemčija po končani vojni. Ta častnik je pričakoval, da se bodo nemški delavci poslužili vseh mogočih zvijač, da ga ovira pri delu uničenja in lotil se je svoje naloge v pričakovanju na neprijetno izkušnje.

In njegovo veliko presečenje pa so mu delaveci v arzenalih in delavnicih rade volje pomagali pri delu uničevanja. Rekli so mu: — Za božjo voljo, uničite jih. Te stvari so uničile našo deželo.

Se nikdar ni bila izgovorjena resničnejša beseda, da so topovi in bojne ladje, ti znaki vočnega sovrašta, stvari, ki so uničile ne le Nemčijo, temveč tekom stoletij uničevala celo človeštvo. Kar so rekli ti nemški delaveci, ko so se lotili uničevanja vojnih strojev, predstavljajo najbolj globoke želje človeštva, — a želje, za katere se vlade najmanj brigajo.

Niti ene vlade ni na svetu, vključno našo, ki bi se z besedami ne zavzemala za mir, dočim se dejanski pripravlja na vojno. Vsaka vlada pripoveduje svojemu narodu, da so njena velikanska vojaška in mornariška davčna bremena le "defenzivnega" značaja in da nimajo niti najmanjšega namena pospešiti izbruh vojne.

Take govorice sa namenje le za pitanje javnosti. Šepetajte pa naprimer češljeno hanje, da ima Francieška sled tak po izvrstno opremljeno zračno službo, da bi lahko uničila mesto London, še predno bi se slednji zavedel, kaj se je pripetilo, da bi lahko na isti način postopala s pristanišči Liverpool in Southampton v par trenutkih.

To mnenje priobčujemo tukaj, ker ga lahko čujete v vsakem privatem pogovoru vojaških krogov in to mnenje, je tudi vzrok, da se zahteva nove prispevke od naroda vseposvod, da se poveča uničevalno silo iz zraka.

Potem ko so pobile milijone človeških bitij v teknu stoletij v bitkah na kopnem in na morju, so se lotile sedaj vlaže vsega vključno z letalnicami, kar je še bolj strašno. Sedaj skušajo uničiti celi mesta iz zraka in v kratkem času. Nobenega varstva ne bo več za ženske in otroke, za bolne in stare. Z ostalim prebivalstvom vred bodo uničeni v njih domovih od mogočnih eksplozivnih snovi, oslepljeni in zastrupljeni od plinov.

Mi poznamo vse grozote preteklosti. Zdi se nam neumevno, da so komaj včeraj "velike Berte" sipale cele tone svojih uničevalnih krovov v Pariz, ko so naši dečki potiskali skozi Belleau gozd ter zavrnili naval Nemcev; ko je čakal skoro vsak dom tukaj s treptom in upanjem a s tihim pogonom, na novice z bojnih polja.

Ta slika je globoko vključana v naša sreca in našega duha. To je najdražji spomin našega življenja. Naenkrat se vam vzbudi v duši in spomnite se, kako so vaše misli romale preko morja. — Zgodi naj se tvoja volja —

Toliko od včeraj. Ali hočemo biti jutri ali pozneje v istem položaju, če ne hujšem? Ali hočemo obsoditi svoje otroke in njih otroke na strahote vojne, ki bodo bolj strastne kot jih je še kedaj pretrpele civilizacija?

Izjava nemških delavcev, da so topovi uničili njih deželo, je značilna za nas vse. Teh par besed nam pripoveduje celo povest.

Svet je preiskusil vlaže sile, a ta vlaža se je klavrnno izjalovila. Pričel je čas za boljšo vlažo, — vlažo sporazuma in bratstva.

Tatka v pasti.

Že pred letom dni je postal občinska policija pozorna na ruševino doma Valentino Dobrosmislona, ki se je predstavljala vedno za soprogro ruskega polkovnika Dobrosmislona. Rusinja je zahajala vedno brez svojega moža v odliečne beografske kroge, pa tudi med inozemskimi diplomati je imela najboljše prijatelje.

Šef policije je često dobil ustreme ovadbe o malih prevarah in tativinah, katere je izvršila Dobrosmislona na raznih mestih. Toda ker morajo diplomati čuvati ugled države, katero zastopajo v Beogradu, so prosili policijskega nadzornika, naj zaenkrat še ne podvzame nobenih korakov proti tej doma. Nihče ni tudi vložil tožbe proti njej, ker ovadbe ni bilo, polej niti mogla storiti drugega, nego da je gospo marljivo zasledovala in gledala, kod se giblje in kaj počenja. To je bilo seveda težko. Mnogi niso mogli verjeti, da lepa žena praznici denarnice ponoči in so zavračali policijske agente, ki so prihajali s svarili o previdnosti.

Toda policija je vseeno skrbno nadzirala domo. Vedela je, da ni polkovnikova žena, pač pa žena bivšega ruskega poročnika in da je vseh njenih izjav resnično le ime njenega moža, ki je staloval v Zemunu. Če ne bi prišlo do malega nesporazuma med moderno trgovino gospo Ružo Koen, gospo Dobrosmislono in ženo nekoga njenega prijatelja, naša doma ne bi prebila noči v zaporih policije, ampak v kaki sijajni dvoranji južne prestolnice.

Nedavno je nameč gospa Dobrosmislona prišla v modno trgovino Koen in zahtevala, da ji razštejajo večerne toalete. Izjavila

Izpred sodišča.

Obojena pretepača.

Na Pizoviški cesti je vozil neko v mrazku posestnik Miha Skubie s kolesom na napačni strani ceste, brez luči, in se zatezel v delavo Jakoba Moškera, ki je imel tudi kolo. Padla sta oba in ko sta se pobrala, je pograbal Moškera Skubie in njegovo kolo in tresčil vse skupaj v bližnjo mejo. Skubie je nazarec jako majhen, lahak in suhi možiček, vendar pa precej hud. Med ruvanjem je udaril tudi na Moškera po ustih, da je okrvavil. Po dolgem prerekovanju sta bila pri drugi obravnavi obojena oba in sicer mali Skubie, ker je vozil brez luči, zmerjal nasprotnika in ga udaril po ustih, na 100 Din globe ali dva dni zapora in mora plačati za bolezni 30 Din, hujši Mošker pa, ker je vrgel možička in kolo v mejo in mu grozil, da ga "zreže", tudi na 100 Din globe ali dva dni zapora in mora plačati Skubiemu 170 Din za bolezni.

Navrh in predresen slepar je vsekakor Janez Kaplar, posestnik sin iz Šmartna. Šel je fant, ki je bil že večkrat radi goljufije, sleparstva, tatvne, ponarejanja raznih javnih listin kaznovan, k občinskemu slugi Ramoru in ga pripravil, da mu je dal dva tehnata listka, češ, da je pripeljal 2 voza kostanjevega lesa za Šmartinsko kmetijsko zadružno. S tem listkom je dvignil fant 1800 kron. Obsojen je bil Kaplar na 3 tedne ostriega zapora, Ramor pa na 3 dni. To pa Kaplarju seveda ni bilo všeč in samo radi tega se je pritožil na dejelno sodišče, češ, da je Ramor zasluzil več, ali pa on manj, ker ga je Ramor v gostilni pri Urški zapeljal. Prizivni smet je ta predresen prizvokl.

Čudno priznanje.

V Gorenjski vasi so zasascili Janez Erjavšček, ki je prišel iz Fr. Kepičeve hiše z velikim svečenjem na ramu. Skočili so za njim, fant pa je vrgel plen proč in jom ušel. V svečnju so našli več oblike in perila, češje in pa srebrno uro z vitezico. Pri obravnavi je Erjavšček priznal, da je kradel in kaj mu je vzel, ker je obpolnoma prijan. Ta zahteva seveda ni držal. Erjavšček je

Na Bledu.

Povest. — Spisal Rado Murnik.

(Nadaljevanje.)

6.

"Igor, no, kako ti ugaja Olga?" me je vprašal doktor Zalokar drugi dan, ko sva se pred obedom izprehajala na Milinem v Zázeru, za jezerom, pravzaprav z holom med jezerom in Savo Bohinjko.

Ob Jankovem vprašanju sem čutil razburjenost, ki me je samega osupnila in skoraj jezila.

"Nikdar ne bi mislil, da ima pusti mož tako hčer", sem odvrnil; prizadeval sem si, da bi govoril kar najmirejše.

"Reža ob tmu!" se je smehljala in počasi glasila svojo francosko brado. "Te oči, kaj! Sive oči so redkodaj lepe, sive oči so navadno srce, boče, kače, ali pa brezizrazne, prazne."

"Ali v svih očeh Olginih se užijo za černimi tvepalnici modri in zelenasti plamenici kakor odsvi na jezeru. Njene oči so triumfante in vendar mile!"

"Glej ga no fanta, kako je pa že natanko ogledal deklička?" me je jel zafrekavati. Ko je pa videl moj tesni obraz, je zaobrnal: "Kaj pa Ovnove golobice?"

"Klavirske device? Oh!"

"Oh? Kako vidim, Igor, te niso ravno očarale!"

"Naroči! Njih smeh je priučen, umeten, njih vedenje je afektno!"

"Omožile bi se rade. Njih vroče prizadevanje, da bi zavojevale moško srce, je krivo, da se vedejo tako čudno vse tri."

"To sem pogodil že sam, saj je kar otipno."

"Moža, moža bi doble rade vse tri. Kdo bi jin te zameril? Jaz že ne! Toda zamudile so prave urice. Reva so. Mati jih preočitno ponuja s svojo skoraj vsljivno prijaznostjo. Nespretna mama je mnogo pokvarila. Plesti in kvačati morajo celo na igrališču, na promenadi, da bi kazale svojo solidno vzgojo in veselje do dela. Klavirači in po notah kričati znajo, da se Bogu usmili, gospodinji in kuhati pa nje."

"Kaj pa Hilda in jurist Bogomil Jereb?"

"Bogomil je beneš. Rad se vname, pa ne gori dolgo. Ta navrhane je kaj mnogostranski kavalir. Povsed ima ljubice, v Gradu in v Želečah, v Zagorjeh in pri Refici. Izborno se zabava."

"Kako pa, da ravnatelja Jurnika ne vidim nikjer?"

"Stari Jarnik piše, oziroma narekuje. Obsedel ga je goljutivi demon pisateljske slavohlepnosti. Pravi pravčati samotar je, po cel teden ga ni z doma. Vpokojili so ga pred dobrim letom, kmalu potem, ko mu je umrla žena. Dočim pa so drugi gospodje veseli, kadar smoje odločiti težko butaro vskršanje uradniške tlače, je bil Jarnik zaradi vpojivite skrajno neprijetno iznenaden. Noče in noče živeti zgolj o pokojnini in o spominih! Pokazati hoče, da ga še prav nič ni omajala in oslabila starost, da je njegov duh še vedno bister in čil, izkratka, da je še zmeraj zmezen! V glavo si je vtepel nešrečno misel, da mora presečeti svet z epholnem delom, ki mu je dal naslov. Zgodovina avstrijske pošte. Domišlja si, da prevede njegovo Zgodovino nemudoma na vse moderne jezike, menda celo na volopnik in esperanto, ter pričakuje, da si pridobi neverljivo slavo, in sanja, da ga bodo občudovali ne le interesirani večaki - vodobniki, marveč tudi znamenje."

"Kaj pa veli Olga?"

"Olga je bila izprva vesela, da je papanova čemerost in nejevna našla odvod. Najel si je stenografa in mu narekelo po svojih osnutkih in izpisih čudno dolgovzvna, zamotana, neprehavna zmanjšila v papirnati slovenščini. Nevarno delo ga je naredilo še bolj razburljivega in pisar za pisarjenje mu je pokazal figo! Tedaj je prisela Olga iz zavoda. Nje je zdaj vse vklapljen v pisarski jarem. Pisati mu mora vsako dopoldne. Kadar srečno dogovorita par pol, pa starci čušak vse raztrga, bodisi da mu je slog še premalo obstruzen in učen, bodisi da je izvojal novo razpravico z novimi podatki. Ravnatelj Jarnik je tak, kakor klasična gospa Penelope ali pa kakor mojkra Klara, ki podnevi niva, ponosi para. Vedno iznova se ločeva svoje Zgodovine in obsedeva

pri začetku. Olga mnogo trpi zavojjo njegove prenapete natančnosti in nervoznosti. Prigovarjal se mu, naj ne muči sebe in hčerke, pa me je tako srdito obrenkal, da je bilo kaj!"

Se-laj sem vedel, zakaj je Olgi otmenil obraz, ko sem jo včera pri pronašadnem koncertu vprašal po ocetu.

"To mu je čisto podobno, Janko! Prej je mučil nas uradnike, zdaj pa trpinči svojo hčer. Durak!"

"Pa to še ni vse zlo", je poprijel zopet Janko. "Poleg Olge gospodinji sitnemu jazbecu njegova svakinja Brigit, debela jesenska devica, salonski detektiv in birc blejske morale. Brigitka Ogrizková, starejša sestra Olgine matere, je skopa, očabna in zlobna. Prava srca za vse njene bivše častilce, da ni učila nobenega! Rada bi hlače nosila v svaktovi hiši; zadovoljite se pa mora s tem, da pravkuje med drugimi klepetuljami in opravljivkami ter prodaja najnovije ženice in zaročkah in poročnih in razporokah, v obiteljskih tajnostih in skandalčkih. Vsako malenkost razblini in jo razbojna v raztrobi po Bledu. Na vsem svetu ljubi le dvoje: svojega mošca in pa sramne štruklje! Zato je tako lepo okrogla kakor repa in tako težka, da se ne upa v nobeno ladjo. Ker pa ni na Blejskem jezeru nobenega transportnega parnika, je debela Brigitka obsojena, da prebiva le na kopnem. Svetnik Ovan jo skrivaj imenuje briof sramnih štrukljev ali pa omara zdrži in kovarstva. Po njenem nastavu je pahlil Jarnik svojo hčerkko v pisarniško sužnost. Zdaj pa spletka debeluharica pri Balenoviču zoper doktora Jurinca. Na igrališču ne pričaja, zakaj ona in jaz se gledava dokaj pisano!"

Ker po obedu ni bilo ne Ovna ne doktora Jurinca, sem šel domov. Tudi mene se je polotil "goljušči demon"; jel sem pisati dnevnika? Misli so mi kar vrele in takorekome same lite na papir. Ko sem se naveličal, sem jo mahnil proti Zaki na Osojnico.

Tilo je bilo v lhadnem gozdru. Pticev perkam so se že pričele počitnice, počitnice kar do prihodnjih pomlad; le sinice so se klicale po zelenih domovih in včasi se je grdo zadrla zatobljena šoja, gozdni birci. Nad solenočno jaso se je začveti latolikrili kobilari in izginili za drevjem. Prijetno je dekleti: gozdna smola in sveži dih ponosnih divjih evetlie.

Cim više sem prihajal, tembolj je lepota zamikala oko. Slovenski orjaki na skalnatih, kakor s srebrnim prahom osutih prestolih se v vsej svoji vlekarsotosti jasno in ostro odražali od svetle sinjine. Jezeru je gledalo kakor hrepene lepo oko proti nebui. Bela cerkev v zelenem gaju na dolomitih pečinah se je svetila v zraku in v vodi. O božanstveni miseli, ki je čarovni lepoti ustvarila tudi revitvo ogledalo! S tajanstveno možjo je bila harmonija, poeziju v dušo, jo opajala, osvajala, pokojila. Vedno iznova sem se čudil, kako prekrasno se uvema oblikovitost in enovitost, ljubkost in veličanstvo! Koliko izredne lepoti na takoj majhnem prostoru!

Na ovinku sem zagledal doktora Jurinca in Balenoviča s hčerkico. Gospodinica Nada je slikala; vidi, je bila prav dobre volje. Na njeni bledoželeni bluzi je rdeča dlonjava vrtnica. Balenovič je bral svoj Obzor, mladi doktor pa se je igral z Nadino pahljačo, okrašeno z gusačnimi slikami. Upal sem, da bom videl tudi Olgo, toda nje ni bilo. Balenovič mi je ponudil sedež kraj sebe.

Nada mi je pokazala svoj zvezek s podobami in osnutki: stare koče, milne, ogelinice, gorske aerkvie, znamenja, kozolec, čebelnjake... Njene slike so prehudo vriskale in izvedene so bile šolsko, leseno, vendar pa Nada vsaj ni slikala zelenih krov in rdečih trave ali pa skrlatnih bacov, kakor napol slepi modernistični desele. Pohvalil sem gospodčino, kot umetnico, ona pa je to prijavila odlikomila, češ, da je zadovoljna z naslovom dilektantinja.

Jurinac jo je prosil za rozo, ali ponosna Nada mu je nata. "Kaj pa je na Hrvatskem novega, gospod Balenovič?"

"Nič, gospod Kalan! Vse po starem: Madžari in madžarski mameluki na varajo, podkuplja-

Ko je bilo konec štědrnice časa

Ko so bile 30. septembra ure pomaknjene nazaj, je sonce prenehalo opravljati za vas čezurno delo. Vselel teh dodatnih ur teme, da je pojavila zahteva večje privlačnosti vaše trgovine.

Postavite eno naših novih 500 Watt Standard Lighting Units nad svoja vrata, da vas bodo odjemali naši.

The New York Edison Company
At Your Service
Installment, Wiring and Fixture Bureau
865 Broadway Telephone: Stuyvesant 5680

Ženske bjez domovine.

Letošnjega 22. septembra je mimo leto dni, kar je stopil v veljavno zakon, takozvani Cable Act, ki podeljuje samostojno državljanstvo ameriškim ženskam. Do dana dana dana v dvanajstih mesecih ni zadostno, da bi se širiš občinstvo zavedalo posledice tega zakona, ki v mnogih pogledih pomenja pridobitev za ameriško ženstvo, ali na drugi strani dodaje mnogo težkočutju naturalizacijskega distrikta napravil zanimivo raziskavo. Našel je, da v vsakih tistih slučajih naturalizacije, je bilo šestdeset poročenih mož. To je bilo pred uveljavljavo sedanjega zakona. Raditev v vsakih tistih direktnih naturalizacijah je povprečno po šestdeset žen bilo neposredno naturaliziranih v sledi naturalizacije svojih mož. Ako se to razmerje vzame za normalno in vporabi kot merilo pri vseh naturalizacijah tekmo prvih šestih mesecov leta, našemo da približno petdeset tisoč žen je ostalo inozemk vzlje naturalizaciji mož, razen ak se niso same brigale dobiti samostojno drugi papir. Večina teh žensk je izgubila svoje izvirno državljanstvo.

Prisotnost tisočerih žensk v Združenih državah, ki so brez vsakega državljanstva, kliče po resnem preudarku in odpomoči. Mnogo teh žensk se niti ne zaveda, da je Cable Act kaj spremeni ali na njihovem stanju. Se le v slučaju potrebe, ko prosijo za potni list, za materinsko pokojino ali drugače, najdejo, pri čem da so. Vsaka inozemka, zlasti ako se je poročila po 22. septembra 1922 ali ako je njen mož postal državljan še le po tem dnevu, naj to dobro preudari.

Nemčija in Švedska sta modro ravnali s tem, da so dovolile, da se takim ženskam — dasi po njihovem zakonu niso več njih državljanke — izda posebno potno dovoljenje. Na Nemškem se ta namenstilni potni list zove "Personalanweis", s katerim dotičnica sme potovati v Nemčijo. Angleška vrlada je imela mnogo sitnih slučajev te vrste; angleške konzularne oblasti v tej zemlji bržjavljajo v vsakem slučaju svojemu zunanjemu ministrstvu z navedbo, kdo in zakaj hoče potovati. Nemčija in Švedska sta modro ravnali s tem, da so dovolile, da se takim ženskam — dasi po njihovem zakonu niso več njih državljanke — izda posebno potno dovoljenje. Na Nemškem se ta namenstilni potni list zove "Personalanweis", s katerim dotičnica sme potovati v Nemčijo. Angleška vrlada je imela mnogo sitnih slučajev te vrste; angleške konzularne oblasti v tej zemlji bržjavljajo v vsakem slučaju svojemu zunanjemu ministrstvu z navedbo, kdo in zakaj hoče potovati. Ako ministrstvo ugodi, pooblašča konzule, naj izdajo dotičnici potovni list (Traveling pass).

Novi zakon ima tudi veliko važnih posledic na priseljevanje. Po prej je naturalizacija moža avtomatično podelila državljanstvo njegovemu ženi, takor tudi otrokom, nahajajočim se v Združenih državah. Ako se je družina nahajala v inozemstvu, ni bilo se batiti nikakršnega težečja glede njihovega prihoda v Združene države. Po novem zakonu pa nastane velika vrednost, s katero potni list zove "Personalanweis", s katerim dotičnica sme potovati v Nemčijo. Angleška vrlada je imela mnogo sitnih slučajev te vrste; angleške konzularne oblasti v tej zemlji bržjavljajo v vsakem slučaju svojemu zunanjemu ministrstvu z navedbo, kdo in zakaj hoče potovati. Ako ministrstvo ugodi, pooblašča konzule, naj izdajo dotičnici potovni list (Traveling pass).

Nova zakon ima tudi veliko važnih posledic na priseljevanje. Po prej je naturalizacija moža avtomatično podelila državljanstvo njegovemu ženi, takor tudi otrokom, nahajajočim se v Združenih državah. Ako se je družina nahajala v inozemstvu, ni bilo se batiti nikakršnega težečja glede njihovega prihoda v Združene države. Po novem zakonu pa nastane velika vrednost, s katero potni list zove "Personalanweis", s katerim dotičnica sme potovati v Nemčijo. Angleška vrlada je imela mnogo sitnih slučajev te vrste; angleške konzularne oblasti v tej zemlji bržjavljajo v vsakem slučaju svojemu zunanjemu ministrstvu z navedbo, kdo in zakaj hoče potovati. Ako ministrstvo ugodi, pooblašča konzule, naj izdajo dotičnici potovni list (Traveling pass).

"Naši zastopniki 'Stipendisti' pa romajo v Budimpešti od ministra do ministra", je dejal Balenovič z jezum našnem, "se klanjam in zvijajo v zvijajo v pojemaju od poničnosti, napuhujem Madžari pa se jim posmehujejo in milostno obetajo. Član je nagodil!"

Dolgi viseči brki so mu podhravali ob debeli doljeni ustnici in izpod jakih obrvi so sovražno zarele črne oči.

"Vražja nagodba!" je vzliknil doktor. "Jasna je potreba, da se odkrižamo takih prijateljev in da se zdržimo. Hrvatska, Španija, Dalmacija, Bosna, Hercegovina, Bačka, Banat, Koroška, Kranjska, Stajerska, Goriška in Istra! Upajmo, da nam pomaga prihodnost, upajmo, da bomo v prihodnjem stoletju mogli veselo peti: Kad se bratska srča slože, i olovo plivat neve." Druga težkoča nastane glede takozvanih materinskih pokojnin (mothers' pensions). Mnogo držav izrecno dovoljuje podpore le ameriškim državljanom. Tako države Arizona, Oregon in Arkansas. V državah Illinois, Minnesota, Montana in New York se zahteva vsaj prvi papir.

Federalni zakon o podelitev proste javnega zemljišča (Homestead Law) daje prosti zemljišča v last le ameriškim državljanom. V obmejnih državah, kjer mnogo naturaliziranih Mehikanecov obdeluje dodeljeni jim "homestead", bi se njihove žene, katerih primitivna izobražava malone izključuje možnost njihove naturalizacije, nahajale vprecejšnje sitnosti glede posestva po smrti svih mož.

(Dalej prihodnjič.)

Za mnoge občinske službe — kot snažilke in pazniece — imajo prednost vdove po pokojnih mestnih nastajalcih; ali v mnogih občinah tako vdove, ako so še inozemke, ne bodo več v stanu dobiti takih služb. Tudi zakon o delavskih odškodninah — workmen's compensation law — dela v mnogih državah razliko med državljanini in inozemci; tuka nenastanjim inozemcem se nekje zniža posmrtnina za tretino.

Nimamo še nikakih podatkov, ki bi pokazali, koliko manj ženskih je po začetku novega zakona postal državljan. Dasi novi zakon teoretično razširja pravice žensk do državljanstva — kajti sedaj vsak ženska, tudi če njen mož je inozemec, sme prositi za državljanstvo — vendar v vsakih ženskih postaja sedaj državljan. Lani je glavni naturalizacijski urad newyorskog državnega distrikta napravil zanimivo raziskavo. Našel je, da v vsakih tistih slučajih naturalizacije, je bilo šestdeset poročenih mož. To je bilo pred uveljavljavo sedanjega zakona. Raditev v vsakih tistih direktnih naturalizacijah je povprečno po šestdeset žen bilo neposredno naturaliziranih v sledi naturalizacije tujerodnih žensk.

Posledice je, da ta, da je mnogo žensk, poročenih z Amerikanci, postalo "brezdomovink" — izgubile so svoje izvirno državljanstvo. Prisotnost tisočerih žensk v Združenih državah, ki so brez vsakega državljanstva, kliče po resnem preudarku in odpomoči. Mnogo teh žensk se niti ne zaveda, da je Cable Act kaj spremeni ali na njihovem stanju. Se le v slučaju potrebe, ko prosijo za potni list, za materinsko pokojino ali drugače, najdejo, pri čem da so. Vsaka inozemka, zlasti ako se je poročila po 22. septembra 1922 ali ako je njen mož postal državljan še le po tem dnevu, naj to dobro preudari.

Temu vprašanju naj se posebno posvetijo naše ženske organizacije, ki so večinoma sestavljene od članov, ki so postale državljanke na lahek način — vsled naturalizacije svojih mož. One utegnejno najlaže